

بەڕێژ/ سەرۆکایەتی پەرلەمانی کوردستان
بەبەت/ پرۆژە بریاری (پایته ختی ناشتی هەریمی کوردستان و عێراق)

بەڕێژان نێمە بەژمارە یاسایی پەرلەمانتاران کە لەخوارووە واژۆمان کردووە داوا دەکەین پرۆژە بریاری (پایته ختی ناشتی هەریمی کوردستان و عێراق) بخڕیتە بەرنامەی کاری دانێشتنەکانی پەرلەمان تا گفتوگۆیان لەسەر بکڕیتو پەرلەمان پەسەندی بکات.

ژمارە	ناوی پەرلەمانتار	واژۆ
١-	شیرکو جودت مەطفەز	
٢-	بەهار عبدالرحمن محمد	
٣-	حەسەن عەبدولڕووف	
٤-	ابو نیکەر هەولە دەست	
٥-	عەزیز مەسە فاجە مەخان	
٦-	کەرالان هەوادێ عەفی	
٧-	سەلام عەزیز قەدر	
٨-	سۆڵە مەسە مەسە لێز	
٩-	سەرمان مێلانی	
١٠-	حەمەز کۆچەر	
١١-		
١٢-		
١٣-		
١٤-		
١٥-		
١٦-		
١٧-		
١٨-		
١٩-		

پروژەى

کارکردنى پارێزگای هه‌له‌بجەى شه‌هید له‌ رێى ناساندنى

وهك

پایته‌ختى ئاشتى هه‌رێمى كوردستان و عیراق

ئاماده‌کردنى

فراكسیۆنى یه‌كگرتووی ئیسلامی كوردستان

په‌رله‌مانى هه‌رێمى كوردستان

نیسانی 2014

به‌ناوى خواى به‌خشنده‌ى میهره‌بان

ناوى پروژە: ناساندنى پارێزگای هه‌له‌بجە وهك پایته‌ختى ئاشتى عیراق
وهه‌رێمى كوردستان.

شوینی جیبه‌جیکردنى پروژە: عیراق - هه‌رێمى كوردستان - پارێزگای
هه‌له‌بجەى شه‌هید.

هۆکارى پێویستی ئەم پروژەیه:

گومان له وه دانیه که هر شار و ناوچه یهک وهک سهرزه مینیکی کومه لایه تی
دانیشتوانه که ی به تایبه تمهندی یهکی فرههنگی و کهلتوری و پوشنبیری و
نهریتی تایبهت به خوئی ده ناسرینه وه که گوزارشت له سیمای ناسینه وه و
خهسله تی ژیانی هاوبه شی نیوان خهک و دانیشتوانی نهو شار و ناوچه یه
دهکات و به شیک له پرهفتار و ویزدانی دهسته جهمعی و پیکبهستی کومه لایه تی
تاکه کانی پیکده هیئیت.

پهنگه زوریک له شاره کانی جیهان به دهسکه وتی هونه ری و داهیانی زانستی
و سه رکه وتنی ئابوری و پیشکه وتنی ته کنه لوژییه وه له ده رگای چوونه میژووی
جیهان و مروقیایه تی بدن و به یادگار ه گهش و جوانه کانی میژووی ژیانیان
گوزارشت له خهسلهت و سیمای دهسته جهمعی و شوناسی کومه لایه تی بیان بکن.

به لام مه خابن قهده ری نه م سهرزه مینه ی ناوی پاریزگای هه له بجه ی شه هیده
وهک به شی له نیشتمانی گه لی کورد له ههریمی کوردستاندا له ده رگای ئازار و
مهینه تی و تراژیدیاکانیه وه چوویه نیو میژووی گه لانی جیهان و کومه لگه ی
جیهانی سه رده م و بوویه لاپه ریه ک له میژووی خه م و سته می میژووی
مروقیایه تی و سنوره کانی کوردستان و عیراق و ناوچه که ی بوئاستی گه لانی
دنیا تیپه پاند، و بوویه بالویزی پوخی نه ته وه یه ک که جهسته ی شه لالی خوینی
پروسه کانی جینوساید کردنی لی ده روات.

له به رده م نه م راستیانه ی کاره ساتی کیمیا بارانی شاری هه له بجه دا و له پیناو
سپرینه وه ی ئاسه واره ده رونی و کومه لایه تییه سه لبیه کانی له سه ر دانیشتوانی
شاره که و له هه مانکاتدا هیشتنه وه و به رزپراگرتنی په مزیه تی نه م کاره ساته

به‌گۆرینی به‌دیوی به‌هاجوانه‌کانی ژیاندا وه‌ك کاره‌ساتیکی مرۆیی له‌سه‌رئاستی جیهان.

ئیمه له‌فراکسیۆنی یه‌کگرتووی ئیسلامی کوردستان و لیستی یه‌کگرتووی ئیسلامی کوردستان بۆه‌لبژاندنه‌کانی ئه‌نجومه‌نی نوینه‌رانی عێراق و ئه‌نجومه‌نی پارێزگاکی هه‌ریمی کوردستان داوا ده‌که‌ین که پارێزگای هه‌له‌بجی شه‌هید بکریته ((پایته‌ختی ئاشتی عێراق و هه‌ریمی کوردستان)) وه‌ك سومبۆلی یاده‌وه‌ری قوربانیدانی گه‌لی کورد و سه‌رجه‌م گه‌لانی عێراق له‌ به‌رامبه‌ر سته‌می دکتاتۆریه‌ت و شوڤینیه‌تی پزیمی به‌عسی له‌ناوچوو. شان به‌شانی پایته‌خته‌کانی تری ئاشتی له‌ جیهان دا وه‌ك (جنیف) که پایته‌ختی ئاشتی هه‌موو جیهانه‌و گشت ریکه‌وتنامه‌ گه‌وره‌کانی ئاشتی له‌ جیهان دا تییدا واژوو ده‌کریت , و ده‌مانه‌وێت گشت ریکه‌وتنامه‌کانی ئاشتی نیوان لایه‌ن و توێژه جیا جیاکانی عێراق و هه‌ریمی کوردستان له‌ هه‌له‌بجی شه‌هید دا ئه‌نجام بدرییت , که بیگومان ئه‌مه‌ش چه‌ندین ده‌سکه‌وتی میژوویی سیاسی و ئابووری و کۆمه‌لایه‌تی مه‌زنی تییدا یه‌ بۆی.

هه‌روه‌ها ئه‌وه‌مان له‌ یادنه‌چیت که عێراق له‌ پله‌ی (159) یه‌می نیو (163) ولاتی جیهانه‌ بۆ ئاشتی و اتا له‌ ریزی خراپترین چوار ولاتی جیهانه‌ بۆ نا ئارامی و توندوتیژی و بلبا و بوبونه‌وه‌ی تاوان و چه‌کی نایاسایی و ناسه‌روه‌ری یاسا و لاوازی خزمه‌تگوزاری و ماف و ئازادیه‌کان , و یه‌که‌مین ولاته‌ له‌ جیهان دا که له‌ ماوه‌ی پانزه‌ سال‌ دا ده‌ سالی به‌جه‌نگ بردۆته‌ سه‌ر و ئاسه‌واره‌کانی له‌سه‌ر هه‌ریمی کوردستانیش تا ئیستا دیاره‌ له‌ ناسه‌قامگیری سیاسی

وزۆربەى ئەو دياردە دزىوانەى باسكراون ، بۆيە دەتوانىن بلىين كە عىراق
وھەرىمى كوردستان لە ئىستادا لە ھەموو كاتىك زياتر پىيوستيان بە
پايتەختىكە بۆ ئاشتى كە كار بۆ ئەم رەھەندە مرويىيە بەرزانەى خوارەو بەكات
لە پارىزگاي ھەلەبجەى شەھىدەوھ:

- 1- برياردانى ھەتا ھەتايى بۆنەھىشتنى شەر و كوشتارلەو پارىزگايە.
- 2- سازکردنى كونفرانس و كۆرۆكۆبۆونەوھى زانستى لەسەر ئاستى
جىھان و نىوخۆيى دا بۆ پەخش كردنى فەلسەفە و روشنىبىرى ئاشتى
لەو پارىزگايەوھ.
- 3- بەشدارىكردن لە گشت ئەو كۆر و كۆربەند و كونفرانسە جىھانىانەى
بۆ ئاشتى ساز دەكرىت وەك يەككە لە پايتەختەكانى ئاشتى لە
جىھان دا.
- 4- ھەماھەنگى و ھارىكارى لەگەل پايتەختەكانى ترى ئاشتى لە جىھان
دا بۆ بەرقەرار بوونى ئاشتى.
- 5- نەتەوھ يەكگرتوھكان وزۆرىك لە مروقدۆستان لە جىھان دا بووجەى
تايبەتيان ھەيە بۆ بلاوكردنەوھوبەرقەرار كردنى ئاشتى بۆ زۆرىك لەو
پايتەختانەى ئاشتى لە رىي دروست كردنى دام و دەزگاي تايبەت
بە تواناسازى و گەشەپيدانى نەوھيەكى ئاشتى خواز لە ناوچەكە ولە
جىھان دا.

ههنگاوهکانی به دیهینانی ئەم پرۆژەیه:

- 1- بە دەست هیئانی پشتیوانی زۆرینهی پەرلهمانتارانى هەریمی کوردستان و عیراق بۆ پشتیوانی کردن لهم پرۆژەیه بۆ ئەوهی ببیته بریاری پەرلهمانی هەریم و ئەنجومهنی نوینهرانی عیراق.
- 2- پاشان کارکردن بۆ ئەوهی هەردوو حکومهتی هەریمی کوردستان و عیراق ریکاره یاساییهکان بگرنه بهر بۆ جیبه جیکردنی ئەم بریاره.
- 3- درووست کردنی تیمیکی کارا بۆ راپه‌راندنی کارهکانی ئەم پرۆژەیه که بریتی بن له نوینهرانی گشت فراکسیونهکانی هەریمی کوردستان و وهزارهته په‌یوه‌ن‌دیداره‌کان و پارێزگا و قائمقامیهت و شاره‌وانیه‌کانی هه‌له‌بجە‌ی شه‌هید و هه‌ر لایه‌نیکی تر که پێویست بێت.

4- ریکاره یاساییهکانی ئەم پرۆژەیه هەمان ئەو ریکارانەیه که ئەم پارێزگایانەى عیراق و هەریمی کوردستانیان پى کراوه به پایەتەختى بواریکی تایبەت وەك:

أ- پارێزگای هەولێر وەك پایتەختى گەشتیاری عەرەبى .

ب- پارێزگای سلیمانى وەك پایتەختى رۆشنیبری هەریمی کوردستان .

ت- پارێزگای نەجەف وەك پایتەختى رۆشنیبری عیراق .

پ- پارێزگای بەسرە وەك پایتەختى ئابوورى عیراق .

5- داواکردن له سەرۆکی هەریمی کوردستان که پرۆژەکه پەسەند بکات و واژووی بکات.

دەسکەوتەکانی ئەم پرۆژەیه:

له رووی سیاسیهوه:

1- پشتیوانی کردن له خواستەکانی ئارامی و تەبایی سیاسى له هەریمی کوردستان و عیراق بۆ قۆناغى داھاتووی حوکمرانى .

2- دروست کردنى ناوبانگیکی جیهانى و نیوخووی گەوره بۆ ئاشتی خوازی .

3- ئاشتکردنەوهی لایەنە ناوۆک و دژبەیهکەکان و پیکهینانیان له سەر پاراستنی ئاشتی و واژووکردنی ئەم ریکەوتننامانە له پارێزگای هەلەبجەى شەهید دا .

له پرووی ئابووریه وه:

- 1- پایه ته ختی ئاشتی ده بیته به رزترین ئاستی ئارامی وته بایی و که مترین تاوان وناسه قامگیری تیدابیت که ئه مهش کهش وهه وای سه رمایه گوزاری خوش ده کات.
- 2- پاریزگای هه له بجهی شه هید له ریزی ناوچه ده وله مه نده کانی جیهانه له رووی کشت وکال و سامانه سرووشتییه کانه وه وهک نهوت وکانزاکان وبی گومان ئه مهش خواستی سه رمایه داران ووه به رهینه رانی جیهانی وناوخواوی له سه ره.
- 3- خواستی زوربو سه رمایه گوزاری ووه به رهینه ران له پاریزگای هه له بجهی شه هید دا پیویستی به ئاسایش ویاسا سه ره وه ری و خزمه تگوزاری کارگیری وگه شتیاری وته ندرووستی وریگاوبان وپه یوه ندیه کان هه یه له ئاستیکی به رز دا بن , ئه مانهش ده بنه جیگه ی سوودمه ندبوونی دانیشتیوانی پاریزگا که وه ره ییم.
- 4- پایه ته خته کانی ئاشتی له جیهان دا به رگری ته واویان لیده کریته چونکه بانکه به ناوبانگه کانی نیوخواوی و جیهان لقی تیداده که نه وه و به رژه وهندی دارایی زوریک له گه وه سه رمایه دارانی تیدا ده پاریزریت که ئه مهش ده بیته مایه ی به ره و پیش بردنی سیستمی

بانکی و بهیژکردنی متمانه وپراکیشانی دراوی قورس بوهریم
وپاریژگاکه.

له رووی کۆمه‌لایه‌تیه‌وه:

- 1- یه‌کخستنه‌وهی پیکهاته‌ی هه‌لوه‌شاوه‌ی کۆمه‌لگه‌ی کوردستانی له
ریی بره‌ودان به‌ زیندوو پراگرتنی بۆنه‌کانی ئاشته‌وایی.
- 2- به‌رقه‌رارکردنی ئاشتی کۆمه‌لایه‌تی که‌ کاریگه‌ری زۆری ده‌بی‌ت بۆ
که‌شه‌سه‌ندنی کۆمه‌لایه‌تی و به‌دی هیئانی کۆمه‌لگه‌ی ته‌ندرووست ,
ئه‌مه‌ش به‌ پێشینیه‌ی حوکمرانی درووست داده‌نری‌ت.
- 3- که‌شه‌سه‌ندنی مروویی به‌ بی‌ که‌شه‌سه‌ندنی کۆمه‌لایه‌تی نابیی‌ت
وئه‌مه‌ش به‌ بی‌ به‌رقه‌راربوونی ئاشتی نابیی‌ت.

ستانده‌رده‌نیۆده‌وله‌تیه‌کانی ناساندنی پارێژگای هه‌له‌بجه‌ی شه‌هید وه‌ک

پایته‌ختی ئاشتی هه‌ریم و عیراق

له‌ پیناوی کردنی هه‌له‌بجه‌ی شه‌هید به‌ پایته‌ختی ئاشتی عیراق وه‌هریمی
کوردستان به‌ پیی پێوه‌ره‌ نیۆده‌وله‌تیه‌کان ده‌بی‌ت ئەم پێوه‌رانه‌ی خواره‌وه‌ له
ئارامی و ته‌بایی و خزمه‌تگوزاریه‌کانی تێدابیینه‌ دی له‌سه‌ر ئاستی عیراق
وه‌هریمی کوردستان:

أ- که‌مترین ریژه‌ی تاوانکاری تێدا بی‌ت.

ب- که‌مترین ژماره‌ی هیژ و پۆلیسی تێدابی‌ت.

- ت- یاسای کاریگەر و به هیژی تیدا سهروه رییت.
- پ- باشتین باری ته ندرووستی مرویی تیدابییت.
- ج- که مترین ریژی مردن و دریژترین ته مه نی مرویی تیدابییت.
- ح- ژمارهی پیویستی دهرچوانی خویندنی بالای تیدابییت.
- خ- دهرفه تی خویندنی شیاوی تیدابییت.
- د- که مترین ریژی هه ژاری تیدابییت.
- ژ- هیژی کار هاوبه شی خزمه تگوزاریه سه ره کیان بییت.
- ر- که مترین جیاوازی چینایه تی و نایه کسانی له داها تی تیدابییت.

بۆیه داوا له په ره مانی هه ریمی کوردستان و گشت لایه نه بهر پرسه کانی هه ریمی کوردستان و عیراقی فیدرال ده کهین که ههنگاوی پیویست بۆئه و مه بهسته هه لگرن، ههروه ها داوا له حزب و لایه نه سیاسیه کان وریک خراوه کانی کۆمه لگهی مه دهنی و که سایه تی و ناوه نده کۆمه لایه تیه کان ده کهین پشتیوانی له م پرۆژه یه بکه ن که ته نها پرۆژه ی لایه نیك و پاریزگایه ک نیه به لکو پرۆژه ی هه موانه.

فراکسیونی یه کگرتووی ئیسلامی کوردستان

له پهرله مانی ههریمی کوردستان